

1.6 Κύρια πολιτιστικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά – βιοτικό επίπεδο

1. Πολιτιστικές – κοινωνικές δραστηριότητες

Παρακάτω καταγράφονται οι σημαντικότερες πολιτιστικές εκδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα στις ΠΕ της Π.ΔΕ συμπληρώνοντας όσες αναφέρονται στο Π.Π.Χ.Σ.Α.Α και εμπλουτίζοντάς τις με όσες θεσμοθετήθηκαν την τελευταία δεκαετία. Επισημαίνεται ότι στις περισσότερες δημοτικές ενότητες πραγματοποιούνται θρησκευτικές εορτές και διοργανώνονται τα αντίστοιχα «πανηγύρια» προς τιμήν διαφόρων αγίων, καθώς και εορτασμοί του Πάσχα και της Αποκριάς με αναβίωση πλήθους τοπικών εθίμων.

Στη Ναύπακτο:

- αναπαράσταση της *Ναυμαχίας* που έλαβε χώρα το 1571 στο ενετικό λιμάνι (7 Οκτωβρίου)¹,
- *3ήμερο φεστιβάλ του δήμου Ναυπακτίας* (κάθε καλοκαίρι)²,
- φεστιβάλ «στο ρου του Ευήνου»³,
- *Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ Ναυπάκτου «Μίκης Θεοδωράκης»*⁴,
- «*Παζάρια*», η μεγάλη εμποροπανήγυρη της Ναυπάκτου⁵,
- *γιορτές κάστανου και τσίπουρου* στα χωριά Άγιος Δημήτριος ΔΕ Πλατάνου και Άνω Χώρα ΔΕ Αποδοτίας κάθε Οκτώβρη,
- «*Χειμωνάδα*», την τρίτη Κυριακή κάθε Οκτώβρη στο Καταφύγιο της Ορεινής Ναυπακτίας⁶,
- «*Αντάμωμα*», εκδηλώσεις του καλοκαιριού με σκοπό την διατήρηση της παράδοσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου,
- *γιορτή της τράτας* στο χωριό Κάτω Βασιλική ανήμερα του Σωτήρος, στις 6 Αυγούστου⁷,
- *Ο ποιμενικός βίος των Πυλληγίων* αναβιώνει την 1^η Ιουλίου στο δρυοδάσος Ρουπάκια⁸,
- «*Πυλλήνιος Αύγουστος*» με σκοπό την ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς⁹,
- «*Ξεφλουδίσια*»¹⁰, στο χωριό Τερψιθέα στα μέσα Αυγούστου.

Στην **Κατούνα** ΔΕ Μεδεώνος κάθε άνοιξη πραγματοποιείται το «*Αντάμωμα των Καβαλάρηδων και Φίλων του Αλόγου*» ή «*Γιορτή το Αλόγου*» στις όχθες του ποταμού της Νήσας¹¹.

Στο Θέρμο εορτάζεται:

- η μνήμη του *Κοσμά του Αιτωλού*¹² κάθε καλοκαίρι 24 Αυγούστου,
- «*γαϊτανάκι*» την Τρίτη του Πάσχα στο χωριό Ανάληψη¹³,
- *γιορτή τσίπουρου* στο χωριό Κόνισκα κάθε φθινόπωρο.

Στον **Εμπεσσό** της ΔΕ Ινάχου στην **Αμφιλοχία** λαμβάνουν χώρα κάθε Αύγουστο τα «*Ιδομένια*»¹⁴.

¹ Οι συμμετέχοντες φορούν παραδοσιακές μεσαιωνικές φορεσιές, παρίστανται πρέσβεις, ξένες αποστολές, αντιπρόσωποι αρχών και οργανισμών.

² Με ποικιλία μουσικών εκδηλώσεων στο Κάστρο του Αντιρρίου και σε άλλα σημεία.

³ Νεοσύστατο καλοκαιρινό φεστιβάλ, που περιλαμβάνει φυσιολατρικές δράσεις, μουσικές εκδηλώσεις και εναλλακτικές δραστηριότητες (φουσκωτά, καταρρίχηση από τη γέφυρα Μπιάνια που συνδέει με το Θέρμο, τοξοβολία, καγιάκ).

⁴ Διοργανώνεται από το 2001 και κάθε δύο χρόνια υπό την αιγίδα του δήμου και της Μικτής Χορωδίας Ναυπάκτου. Έχει πανελλήνιο διαγωνιστικό χαρακτήρα και τιμάται με την παρουσία σημαντικών ανθρώπων του καλλιτεχνικού και μουσικού χώρου.

⁵ Ξεκινά κάθε χρόνο ανήμερα του Αγίου Δημητρίου, στις 26 Οκτωβρίου, θεσμός που πηγάζει από τον 19^ο αιώνα και διαρκεί μια εβδομάδα, δίνοντας την ευκαιρία στους παραγωγούς να παρουσιάσουν τα προϊόντα τους σε ντόπιους και σε επισκέπτες.

⁶ Θεσμοθετήθηκε προσφάτως για το καλωσόρισμα του χειμώνα.

⁷ Κατά τη διάρκεια της γίνεται επίδειξη καλαρίσματος της παραδοσιακής τράτας, ψήνονται σαρδέλες και ακολουθεί γλέντι.

⁸ Οι κτηνοτρόφοι της περιοχής καταφθάνουν με άλογα συνοδεία φλογέρας και κλαρίνου και δείχνουν τον τρόπο ζωής τους με τα παραδοσιακά τους αντικείμενα, την ετοιμασία βουτύρου και τυριού και γενικά τις καθημερινές ασχολίες και φροντίδες τους.

⁹ Στο πλαίσιο αυτό, εκτός των συνηθισμένων πολιτιστικών εκδηλώσεων, πραγματοποιούνται εξορμήσεις στη φύση και πορείες στις όχθες ποταμών.

¹⁰ Μια ακόμη παραδοσιακή γιορτή αναβίωσης του εθίμου της επεξεργασίας των καλαμποκιών συνοδεία χορού και τραγουδιού.

¹¹ Γίνεται επίδειξη αλόγων από τους ιδιοκτήτες τους και ακολουθούν παραδοσιακοί δημοτικοί χοροί.

¹² με τέλεση Θείας Λειτουργίας στο χωριό Μέγα Δένδρο, γενέτειρα του Εθναπποστόλου, όπου σώζονται ερείπια της πατρικής οικίας του. Στη συνέχεια γίνεται Λιτάνευση της ιερής εικόνας στους δρόμους συνοδεία πλήθους πιστών και πραγματοποιούνται ομιλίες ιστορικών.

¹³ Με τον ντόπιο χορό που χορεύεται με παραδοσιακές στολές, αναπαριστάται η θρυλική ιστορία των αρματολών και του Αλή Πασά.

¹⁴ Πενθήμερες πολιτιστικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν εκθέσεις βιβλίου, παιδικές παραστάσεις, κινηματογραφικές βραδιές και βραδιές παραδοσιακής μουσικής, θεατρικές παραστάσεις και παραστάσεις του χορευτικού συλλόγου.

Π.Ε. Αχαΐας:

Η **Πάτρα** φημίζεται για το πανελληνίας εμβέλειας *Καρναβάλι* που πραγματοποιείται κάθε χρόνο την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς με αφετηρία τον πρώτο αποκριάτικο χορό που δόθηκε το 1829 μετά την απελευθέρωση, ωστόσο έχει να επιδείξει και πλήθος άλλων αξιόλογων εκδηλώσεων.

- *Διεθνές Φεστιβάλ Πάτρας*¹⁵ από τον Ιούλιο μέχρι τον Σεπτέμβρη κάθε έτους,
- *Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου Σκιών* στη μνήμη του Πατρινού караγκιοζοπαίχτη Μίμαρου ή Δημητρίου Σαρδούνη¹⁶,
- υψηλού επιπέδου παραστάσεις του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Πάτρας¹⁷,
- *Ναυτική Εβδομάδα*¹⁸ τέλη Ιουνίου – αρχές Ιουλίου,
- πολιτιστικές εκδηλώσεις ποικίλων ενδιαφερόντων του *Πανεπιστημίου Πατρών*.

Στο **Ρίο** τέλος Ιουνίου διοργανώνονται *φεστιβάλ μαθητικού θεάτρου* και *φεστιβάλ θεάτρου δρόμου* στο ενετικό κάστρο. Στην **Παραλία** του Δήμου Πατρέων

- ιστιοπλοϊκοί αγώνες,
- αναβίωση της τράτας,
- έκθεση τοπικών προϊόντων (σιτάρι, κρασί, λάδι),
- έκθεση γεωργικών μηχανημάτων και οικιακών σκευών που χρησιμοποιούνταν πριν τον εκμηχανισμό της αγροτικής παραγωγής.

Στην **Καλλιθέα** της ΔΕ **Μεσσήνιος** το δεύτερο δεκάημερο κάθε Σεπτέμβρη γίνεται η γιορτή «*διαδρομές κρασιού*»¹⁹. Στον δήμο **Αιγιάλειας** δραστηριοποιείται η *Δημοτική Κοινωνικής Επιχείρηση Αιγιάλειας* (ΔΗ.Κ.ΕΠ.Α.), υπεύθυνη για όλα τα δρώμενα

- «*Πολιτιστικό Καλοκαίρι*» σε κάθε δημοτική ενότητα²⁰,
- «*Πριμαρόλια*»²¹,

Στην **Ακράτα** εδρεύει το *Πολιτιστικό Ίδρυμα Μάνου Χατζηδάκη – Νίκου Γκάτσου* με πανελληνίας εμβέλειας εκδηλώσεις και δράσεις. Στη **Συμπολιτεία** το 2012 διοργανώθηκε το 17^ο *φεστιβάλ σταφίδας* και το 4^ο *Αχαϊκό Μουσικοχορευτικό Φεστιβάλ*. Στο **Διακοπτό:**

- «*Παπαγιαννοπούλεια*»²²,
- *Φεστιβάλ Λαδιού και Ελιάς* στον Ελαιώνα²³.

Στα **Ζήρια** ΔΕ **Ερινεύου Αιγιάλειας** λαμβάνουν χώρα τα «*Πανωζηριώπικα*», διαγωνισμός κρασιού με τελική βράβευση του καλύτερου της χρονιάς συνοδεία παραδοσιακών χορών και τραγουδιών. Στους **Αμπελόκηπους Αιγείρας** γίνεται γιορτή κρασιού το δεύτερο δεκάημερο του Αυγούστου.

Στα **Καλάβρυτα** αναπτύσσεται αξιόλογη πολιτιστική δραστηριότητα μέσω της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτιστικής Ανάπτυξης – Ποιότητας Ζωής (ΔΕΠΑΠΟΖ).

- εκδηλώσεις μνήμης για το *Καλαβρυτινό Ολοκαύτωμα* του 1942 και για τον *βομβαρδισμό των χωριών Τρέχλο – Λαπάτα – Μάνεσι* του 1943 στις 13 Δεκεμβρίου και 29 Ιουλίου αντίστοιχα,
- αναπαράσταση των δρωμένων της *έναρξης της Επανάστασης του 1821* στις 21 Μαρτίου κάθε χρόνο.
- *Πολιτιστικός Αύγουστος*,
- *το πέραςμα του Φαραγγιού του Βουρραϊκού*,
- *πρωταθλήματα σκακιού*,
- *διεθνή σεμινάρια πνευστών οργάνων κ.ά.*

Στην **Κλειτορία:**

- *εμποροπανήγυρη*²⁴ κάθε Σεπτέμβρη,

¹⁵ Στο πλαίσιο του οποίου παρουσιάζονται σημαντικές θεατρικές παραστάσεις στο Ρωμαϊκό Θέατρο και σε άλλους χώρους του κέντρου της πόλης.

¹⁶ Ο οποίος στα τέλη του 19^{ου} αι. θεωρείται ότι συνέβαλε στον «εξελληνισμό» της τέχνης του Καραγκιόζη, που προερχόταν από το τουρκικό θέατρο σκιών.

¹⁷ Που ιδρύθηκε το 1988 και συμμετέχει σε φεστιβάλ ανά την Ελλάδα.

¹⁸ Καθιερώθηκε από το 1933 και περιλαμβάνει πολιτιστικές εκδηλώσεις με θέμα τη θάλασσα, γιορτή σαρδέλας, αγώνες υδατοσφαίρισης και ιστιοπλοΐας, επίδειξη τεχνικών ναυαγοσωστικής.

¹⁹ Διανέμεται δωρεάν κρασί, γίνονται εκθέσεις φωτογραφίας και λαογραφίας, συναυλίες και χορευτικά δρώμενα.

²⁰ Περιλαμβάνει θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, φιλολογικές συζητήσεις, εικαστικά εργαστήρια, δράσεις για παιδιά.

²¹ Νέος θεσμός που εισήχθη το 2012 με ονομασία εμπνευσμένη από τα πρώτα καράβια που ξεκινούσαν φορτωμένα με την καλύτερης ποιότητας σταφίδα για τα μεγάλα λιμάνια της Ευρώπης του 19^{ου} αι. φέρνοντας πολλά κέρδη στους ντόπιους παραγωγούς και εμπόρους. Πρόκειται για μια πρόταση του δήμου που φιλοδοξεί να προβάλει τουριστικά την παραλία του Αιγίου με αφορμή τον «πολιτισμό της σταφίδας» που δημιουργήθηκε από τον πλούτο που προκάλεσε η εξαγωγή της μαύρης σταφίδας «Βοστίτσα», καθώς και να δημιουργήσει τουριστικές και πολιτισμικές ανταλλαγές με τα λιμάνια της Ευρώπης, καταγράφοντας παράλληλα τους δρόμους της σταφίδας.

²² Οι πολιτιστικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν, το 2012 ήταν επτειεακές, λόγω της συμπλήρωσης 100 χρόνων από τη γέννηση του αξιόλογου αυτού διακοπτή ηθοποιού.

²³ Με εκθεσιακά περίπτερα, εικαστικά, ομιλίες, παραδοσιακού χορούς και μουσικές βραδιές.

²⁴ Σαν συνέχιση του παραδοσιακού εμπορικού παζαριού επί τουρκοκρατίας.

- μνημόσυνο σε μνήμη της *πρώτης επαναστατικής σύγκρουσης* του 1821 τελείται στη θέση Χελωνοσπηλιά στις 16 Μαρτίου.

Στη **Χαλανδρίτσα** της ΔΕ **Φαρρών** με αφορμή την καθιερωμένη ζωοπανήγυρη και με πρωτοβουλία του τοπικού πολιτιστικού συλλόγου, διοργανώνεται από τον Αύγουστο του 1998 (Agrotica '98) μέχρι σήμερα *Έκθεση Γεωργικών Μηχανημάτων και Προϊόντων*²⁵.

Στη **Λαρισσό**, στην περιοχή Στροφυλιάς – Λακόπετρας, κάθε καλοκαίρι γίνεται *γιορτή σαρδέλας*.

Στην **Ωλενία** της **Δυτικής Αχαΐας**:

- παραδοσιακό γλέντι με *γαϊδουροδρομίες* προς τιμήν του Αγίου Ιωάννη 20–25 κάθε Ιούνη στο δ.δ. Μιτόπολης,
- γιορτάζεται η *σταφίδα* αρχές Σεπτεμβρη στα Σουδανείικα,
- ανήμερα του *Λαζάρου* αναβιώνει το παλιό έθιμο, βάσει του οποίου άντρες με σεντόνια γυρίζουν στους δρόμους και τραγουδούν τα κάλαντα.

Στη **Δύμη**:

- «*Δύμια*»²⁶, κάθε καλοκαίρι, το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Ιουλίου,
- μεγάλο πανηγύρι προς τιμήν της *ύψωσης του Τιμίου Σταυρού* κάθε 14 Σεπτεμβρη.

Π.Ε. Ηλείας:

Στην **Αμαλιάδα** πραγματοποιείται το *Φεστιβάλ Αρχαίας Ήλιδας*²⁷.

Το *Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου για Παιδιά και Νέους* λαμβάνει χώρα κάθε χρόνο με προβολές στην **Ολυμπία**, στον **Πύργο** και στην **Αμαλιάδα**.

Στον **Πύργο Ηλείας** δραστηριοποιείται η αστική μη κερδοσκοπική εταιρία με την ονομασία *Διεθνές Ινστιτούτο Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας «Σωσίπολις»*²⁸.

Στα **Κρέστενα** το πρώτο δεκαήμερο κάθε Αυγούστου γίνεται *γιορτή σταφίδας*, ενώ την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς μεγάλο *Καρναβάλι*. Στη **Ζαχάρω** και συγκεκριμένα στον Κακόβατο πραγματοποιείται φεστιβάλ ελιάς με την ονομασία «*Ελιάς Παραμυθία*» κάθε Αύγουστο. Ο δήμος **Ανδραβίδας – Κυλλήνης** για πρώτη φορά το 2012 διοργάνωσε *Φεστιβάλ Τέχνης και Πολιτισμού*, ενώ η *Ιππική Έκθεση Ανδραβίδας* έλαβε χώρα για 78^η φορά!

Στη συνέχεια παρατίθενται ενδεικτικά ορισμένα από τα πιο πρόσφατα **διεθνή** και **πανελλήνια συνέδρια** που πραγματοποιούνται σε πόλεις της ΠΔΕ, αποδεικνύοντας τη συνεχή συμμετοχή της στην προώθηση της επιστήμης:

- Διεθνές Συνέδριο Τοπικής Ιστορίας και Πολιτισμού (Ακρόπολη Αρχαίων Θεστίων, Θέρμο, Ναύπακτος, Ιούνιος 2012),
- Διεθνές Συνέδριο «Καινοτομία σε εποχές Κρίσεως» (Πάτρα, Ιανουάριος 2012),
- 9ο Διεθνές Υδρογεωλογικό Συνέδριο (Καλάβρυτα, Οκτώβριος 2011),
- 12ο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Γεωλογικής Εταιρείας (Πάτρα, Μάιος 2010),
- 4ο Διεθνές Συνέδριο για την Αρχαία Ελίκη και Αιγιάλεια: Η Πρωτοελλαδική Πελοπόννησος (Αίγιο, 2007),
- 12ο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας Επανορθωτικής Μικροχειρουργικής και Ελληνικής Εταιρείας Χειρουργικής του Χεριού (Κυλλήνη, Σεπτέμβριος 2006),
- 2ο Διεθνές Ιστορικό και Αρχαιολογικό Συνέδριο Αιτωλοακαρνανίας (Αγρίνιο, 2002),
- 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Βιοεπιστήμες: Μοχλός Ανάπτυξης της Κοινωνίας» (Πάτρα, Οκτώβριος 2012),
- 12ο Πανελλήνιο Ορθοδοντικό Συνέδριο (Ρίο, Σεπτέμβριος 2012),
- 4ο Πανελλήνιο Ψυχιατρικό Συνέδριο στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας (Κάστρο Κυλλήνης, Ιούνιος 2012),
- 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επεμβατικής Ακτινολογίας (Πάτρα, Μάιος 2012),
- 24ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γενικής Ιατρικής (Κυλλήνη, Απρίλιος 2012).

²⁵ Τα έτη 2000 και 2001 προστέθηκε σαν παράλληλη εκδήλωση η *έκθεση με αγροτικά παραδοσιακά εργαλεία*, που αποτέλεσε και την αφορμή για τη δημιουργία του Μουσείου Λαϊκής Τέχνης και Τοπικής Ιστορίας. Το 2002 πραγματοποιήθηκε *Έκθεση Παραδοσιακών Επαγγελμάτων*, ενώ το 2003 παρουσιάστηκαν τα «*Προϊόντα Αχαϊκής Γης*» με τη συμμετοχή παραγωγών όλης της Αχαΐας και έμφαση στα βιολογικά προϊόντα. Μετά από 5 έτη διακοπής, το 2011 η έκθεση επαναλειτούργησε προσφέροντας στους αγροκτηνοτρόφους της περιοχής ημερίδες σχετικά με τις νέες καλλιέργειες, τα τοπικά αγροτικά προϊόντα, την τυποποίηση και άλλα θέματα που τους αφορούν.

²⁶ Με πολιτιστικές εκδηλώσεις που περιλαμβάνουν γιορτή της σαρδέλας, παραδοσιακούς χορούς και συναυλίες.

²⁷ Χρονολογείται από τις αρχές της δεκαετίας του '90, περιλαμβάνει παραστάσεις στο αρχαίο θέατρο και μουσικές εκδηλώσεις στο Κάστρο Χλεμούτσι.

²⁸ Σε αυτή συμμετέχουν επιφανείς ιστορικοί, καθηγητές και ερευνητές από όλη την Ελλάδα και την Ευρώπη με στόχο τις διαπανεπιστημιακές συνεργασίες για τη διάδοση της Ελληνικής Ιστορίας. Τον Μάιο του 2010 στεγάστηκε στο νεοκλασικό κτίριο του πρώην Ινστιτούτου Σταφίδας, το οποίο ανακαινίστηκε μέσω του προγράμματος Interreg 3.

Επιπλέον οι επαγγελματίες που δραστηριοποιούνται στις περιοχές της Π.ΔΕ έχουν τη δυνατότητα μέσα από μια μεγάλη ποικιλία **ημερίδων** να παρακολουθήσουν κατά καιρούς όσες αφορούν το αντικείμενό τους.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ορισμένες:

- Βιολογικές Καλλιέργειες, για μια άλλη Ανάπτυξη (Πύργος, Οκτώβριος 2012),
- Ο Ελληνικός Πρωτογενής Τομέας: Ευκαιρίες για υγιή ανάπτυξη σε μια οικονομία σε ύφεση (Αγρίνιο, Οκτώβριος 2012),
- Εφαρμογές του Καλλιεργητικού Πλάνου της Π.ΔΕ στην περιοχή της Ναυπακτίας (Ναύπακτος, Χαλανδρίτσα, Σεπτέμβριος 2012),
- Βότανα και Αρωματικά Φυτά Ορεινής Ηλείας – Βιοκαλλιέργειες και Εναλλακτικές Καλλιέργειες (Αρχαία Ολυμπία, Σεπτέμβριος 2012),
- Απόβλητα Ελαιτριβείων – Προσέγγιση Τριπλής Έλικας (Αγρίνιο, Ιούνιος 2012),
- Ρύπανση Θαλασσιού Περιβάλλοντος (Πάτρα, Μάιος 2012),
- Μεγάλα Έργα – Κατασκευές –Ενέργεια (Πάτρα, 2010, 2011),
- Κλάδος Τροφίμων και Ποτών: Ευκαιρίες και Προοπτικές στην Αχαΐα και τη Δυτική Ελλάδα (Πάτρα, 2010, 2011),
- Χρήση και Αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία (Πάτρα, Πύργος, Ιούνιος 2010).

2. Πολιτιστικός εξοπλισμός

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται η καταγραφή των κυριότερων φορέων του πολιτιστικού εξοπλισμού της Π.ΔΕ ανά περιφερειακή ενότητα και συγκεκριμένα όσων -μουσείων κυρίως- έχουν ιδρυθεί μετά το 2000 ή όσων δεν αναφέρονταν στο Π.Π.Χ.Σ.Α.Α., παρά την ύπαρξή τους. Επισημαίνουμε τη λειτουργία πολιτιστικών συλλόγων και πνευματικών κέντρων στις περισσότερες δημοτικές ενότητες.

Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας:

Στο **Μεσολόγγι**, εκτός από το *Μουσείο Τρικούπη*, κτίριο του 1840, που στις αίθουσές του εκτίθενται ενθυμήματα της οικογενείας και αντικείμενα εποχής, υπάρχει και το *Μουσείο Παλαμά*, στην οικία του εθνικού μας ποιητή, όπου εκτίθενται αντικείμενα που αφορούν τόσο τη ζωή όσο και την εποχή του. Επίσης σε υπαίθριο χώρο στο λιμάνι του Μεσολογγίου λειτουργεί το *Πολεμικό Μουσείο* με πολεμικά αεροπλάνα και άρματα μάχης.

Στο **Αιτωλικό**, όπου έζησε η φημισμένη χαράκτης Βάσω Κατράκη, εγκαινιάστηκε τον Ιούνιο του 2006 το «*Κέντρο Χαρακτικών Τεχνών –Μουσείο Βάσως Κατράκη*», το μοναδικό μουσείο αμιγώς χαρακτικής τέχνης όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη. Φιλοξενεί περίπου 400 έργα, μήτρες και προσχέδια, αντικείμενα τέχνης, αφίσες, την προσωπική βιβλιοθήκη και τα αρχεία της δημιουργού, ενώ σε αίθουσές του λαμβάνουν χώρα περιοδικές εκθέσεις μεγάλων εικαστικών.

Στη **Βόνιτσα**, στο χωριό Θύρρειο, όπως αναφερόταν στο Π.Π.Χ.Σ.Α.Α., υπάρχει *Αρχαιολογικό Μουσείο*, του οποίου η λειτουργία αναστάληκε το 2012, με τη δικαιολογία της έντονα ορεινής θέσης του και της απόστασής του από τα αστικά κέντρα και την τουριστική κίνηση.

Λαογραφικά Μουσεία συναντούμε στο Αγρίνιο, στο Μεσολόγγι, στη Ναύπακτο, στον Πλάτανο Ναυπακτίας, στο Θέρμο, στην Εμπεισό της ΔΕ Ινάχου Αμφιλοχίας.

Πινακοθήκες λειτουργούν στην Αμφιλοχία και στο Μεσολόγγι, ενώ *δημοτικές βιβλιοθήκες* στο Αγρίνιο, στη Βόνιτσα, στην Αμφιλοχία, στο Μεσολόγγι και στη Ναύπακτο.

Π.Ε. Αχαΐας:

Στην **Πάτρα**, ο πολιτιστικός εξοπλισμός εμπλουτίστηκε το Ιούνιο του 2009 όταν εγκαινιάστηκε το *Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών*, το οποίο είχε αναγγελθεί ήδη από τη Μελίνα Μερκούρη. Η ανέγερσή του ξεκίνησε το 2004 φιλοδοξώντας να είναι έτοιμο το 2006, ώστε να υποδεχτεί το κοινό στο πλαίσιο της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, γεγονός που δεν επετεύχθη. Χτισμένο σε μια έκταση 28.000 τμ. με τους εσωτερικούς χώρους να καταλαμβάνουν 8.000 τμ. διαθέτει 1300 εκθέματα από ανασκαφές στην ευρύτερη περιοχή της Αχαΐας που αφορούν όλους τους τομείς του ανθρώπινου βίου από τη Μυκηναϊκή μέχρι την Ύστερη Ρωμαϊκή εποχή. Η μόνιμη έκθεση διακρίνεται σε τρεις θεματικές ενότητες: η αίθουσα του Ιδιωτικού Βίου, η αίθουσα της Νεκρόπολης και η αίθουσα του Δημόσιου Βίου, εκ των οποίων η τελευταία αναμένεται σύντομα να δοθεί στο κοινό. Επιπλέον το μουσείο διαθέτει αίθουσα περιοδικών εκθέσεων, θέατρο χωρητικότητας 140 θέσεων, αίθουσες εκπαιδευτικών προγραμμάτων, πολυμέσων και εικονικής περιήγησης, ενώ προβλέπεται και η διαμόρφωση του περιβάλλοντος χώρου σε Αρχαιολογικό Πάρκο με υπαίθριες εκθέσεις ευρημάτων.

Το 2001 το *Μουσείο Επιστημών και Τεχνολογίας (Μ.Ε.Τ.)* θεσμοθετήθηκε ως εργαστήριο της Σχολής Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Πατρών και ασχολείται με την απόκτηση, συντήρηση και μελέτη των τεκμηρίων των επιστημών και της τεχνολογίας με σκοπό μέσα από την έκθεσή τους να έρθει το ευρύ κοινό σε επαφή με τα τελευταία επιτεύγματα του ανθρώπου.

Στα **Καλάβρυτα** το ιστορικό κτίριο του Δημοτικού Σχολείου όπου στεγαζόταν το *Δημοτικό Μουσείο Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος* από το 1986, αναστηλώθηκε και εγκαινιάστηκε το 2005. Σκοπός του είναι η συλλογή, τεκμηρίωση, συντήρηση, έκθεση και ερμηνεία κάθε μουσειολογικού υλικού που σχετίζεται με το ολοκαύτωμα του 1943, καθώς και η μέριμνα για την οργάνωση περιοδικών εκθέσεων, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, διαλέξεων και συνεδρίων.

Στη **Συμπολιτεία** Αιγιαλείας, στην παρόχθια περιοχή του χειμάρρου Μεγανίτη, υπάρχει το *Συγκρότημα Υδροκίνησης Εφταπίτας*. Το πρωτοβιομηχανικό κτίριο κρίθηκε διατηρητέο το 1995, ανακαινίστηκε και λειτουργεί ως επισκέψιμος πλέον μουσειακός χώρος που περιλαμβάνει υδρόμυλο, ελαιοτριβείο και μονάδα παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ φιλοξενεί και προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Λαογραφικά Μουσεία συναντούμε στο Αίγιο, στην Ακράτα, στην Κλειτορία, στο Καλέντζι Ερυμάνθου. *Πινακοθήκες* λειτουργούν στην Πάτρα, στο Αίγιο, στην Ακράτα, στα Καλάβρυτα. *Δημοτικές βιβλιοθήκες* διαθέτουν η Πάτρα, το Αίγιο, ο Ερινεός Αιγιαλείας, η Ακράτα, η Κλειτορία, η Δύμη.

Π.Ε. Ηλείας:

Στην **Αρχαία Ολυμπία** εκτός από το *Αρχαιολογικό Μουσείο*, υπάρχει και το *Μουσείο Ανασκαφών Ολυμπίας*, όπου παρουσιάζεται αναλυτικά η συστηματική ανασκαφή του Ιερού του Διός από το 1875 μέχρι σήμερα. Επιπλέον ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να μνηθεί στον θεσμό των Ολυμπιακών Αγώνων μέσα στο *Μουσείο Ιστορίας των Αρχαίων Ολυμπιακών Αγώνων*, του οποίου η ανακαίνιση λόγω της Ολυμπιάδας της Αθήνας ξεκίνησε το 1999 και ολοκληρώθηκε το 2003 και φιλοξενούσε 463 αρχαία έργα από το Ιερό του Διός Ολυμπίας και άλλα μουσεία, **μέχρι που τον Φεβρουάριο του 2012 εκλάπησαν 77 αρχαία εκθέματα!** Επιπλέον το *Μουσείο των Σύγχρονων Ολυμπιακών Αγώνων*, που ιδρύθηκε το 1961 και λειτουργούσε στο πρώην δημοτικό σχολείο Ολυμπίας, από το 1972 μετεγκαταστάθηκε σε νέο κτίριο 400τμ και τέθηκε υπό την αιγίδα της Εφορείας της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας.

Στο **Κατάκολο** Πύργου λειτουργούν δύο πολύ ενδιαφέροντα μουσεία, που εγκαινιάστηκαν τον Μάρτιο του 2011. Το *Μουσείο Αρχαίων Ελληνικών Οργάνων και Παιχνιδιών* περιλαμβάνει 42 ανακατασκευασμένα αρχαιοελληνικά μουσικά όργανα με λεπτομερείς περιγραφές και διαγράμματα, όπως για παράδειγμα το μονόχορδο, ο ελικώνας, το σύντονο του Πυθαγόρα, η λύρα του Ερμή, η κιθάρα του Απόλλωνα, η ομηρική φόρμιγγα, η ύδραυλις του Κτησίβιου κ.ά. Στο *Μουσείο Αρχαίας Ελληνικής Τεχνολογίας* εκτίθενται περίπου 250 αξιόπιστα και λειτουργικά ομοιώματα εφευρέσεων των αρχαίων Ελλήνων, όπως τα αυτόματα των Αλεξανδρινών μηχανικών, το κινητό αυτόματο θέατρο του Ήρωνα, εφευρέσεις του Αρχιμήδη, του Πυθαγόρα, του Πλάτωνα, γερανοί, επιστημονικά όργανα, υδραυλική τεχνολογία, τηλεπικοινωνίες κ.ά.

Στην **Αμαλιάδα** κατά το χρονικό διάστημα 2002-2004 κατασκευάστηκε το *Νέο Μουσείο Αρχαίας Ήλιδας*, στην παρυφή της αρχαίας πόλης, προκειμένου να στεγάσει σημαντικά ευρήματα, που για δεκαετίες κείτονταν σε αποθηκευτικούς χώρους αναξιοποίητα και απρόσιτα στο κοινό. Το 2006 εγκαινιάστηκε το *Μουσείο Μπελογιάννη – Μουσείο Εθνικής Αντίστασης* στο σπίτι του αγωνιστή. Το 2012 εγκαινιάστηκε το *Τατάνειο Μουσείο Τύπου Απόδημου Ελληνισμού*, στο σπίτι του Πέτρου Τατάνη, ιδρυτή του «Εθνικού Κήρυκα» της Νέας Υόρκης, κτίριο το οποίο ανακαινίστηκε από τον δήμο Ήλιδας με χρηματοδότηση από το Γ' ΚΠΣ και φιλοξενεί παλιές εκδόσεις εφημερίδων του απόδημου ελληνισμού.

Λαογραφικό Μουσείο συναντούμε στην Ανδρίτσαϊνα. *Δημοτικές βιβλιοθήκες* διαθέτουν τα Λεχαινά, η Ανδρίτσαϊνα, η Αμαλιάδα.